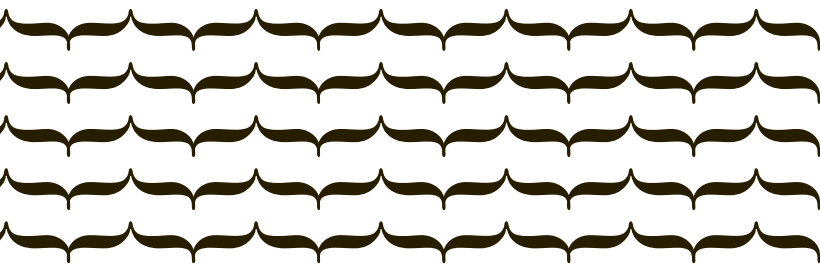
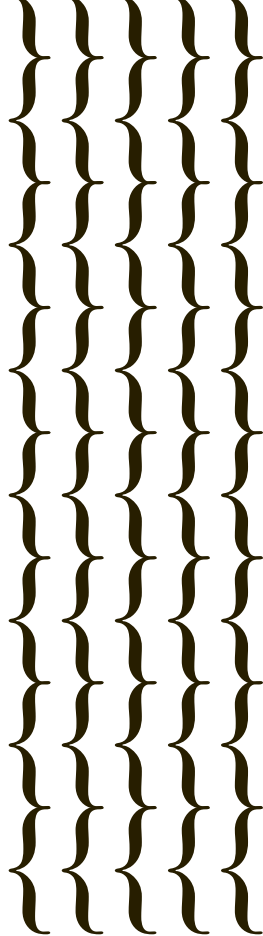


Raja Shehadeh

Mitä Israel pelkää?

Israel-Palestiina-
kysymyksen
historia, nykyhetki
ja tulevaisuus



KOSMOS



Suomentanut
Koko Hubara



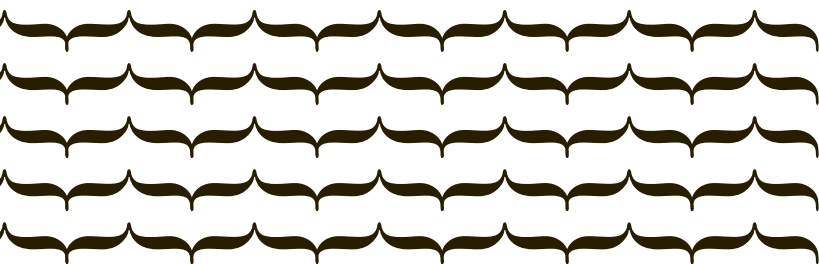
Esipuheen kirjoit-
tanut Noora Dadu



Raja Shehadeh

Mitä Israel pelkää?

Israel-Palestiina-
kysymyksen
historia, nykyhetki
ja tulevaisuus



KOSMOS



Englanninkielinen alkuteos

What Does Israel Fear From Palestine? © Raja Shehadeh 2024

Suomenkielinen laitos © Koko Hubara ja Kosmos 2024

Esipuhe: Noora Dadu

ISBN 978-952-352-317-3

***KOSMOS**

Painettu EU:ssa.

*Andrew Franklinille –
ystävälle, kustantajalle ja
pitkäaikaiselle kustannustoimittajalle*

Sisällys

Kartta	9
Esipuhe	11
1. Miten tähän päädyttiin?	23
2. Gazan sota 2023–2024	87
Viitteet	117



1

Miten tähän päädyttiin?

MAAILMALLA ELETTIIN 1980-luvun lopussa ja 1990-alussa toiveikasta aikaa. Kylmä sota tuntui päättyneen. Kesällä 1987 David Bowie lauloi Berliinin muurin luona kuin olisi ollut raivaamassa tietä sille, mitä tapahtuisi kaksi vuotta myöhemmin, marraskuun yhdeksäntenä päivänä vuonna 1989, kun kommunistipuolueen puhemies tiedotti muutoksista Itä-Berliinin ja lännen välisissä suhteissa. DDR:n kansalaiset olisivat keskiyöstä lähtien vapaita ylittämään maan rajat. Muuri oli kaatunut.

Samaan aikaan Etelä-Afrikan myönteinen kehitys huipentui 27. huhtikuuta 1994 pidettyihin vaaleihin, joissa saivat äänestää kaikki eteläafrikkalaiset ihonväristä riippumatta. Kun Etelä-Afrikka kumosi väestö- ja rekisteröintilakinsa – joka oli mahdollistanut erinäisten oikeuksien epäämisen rotuerotteluun perustuen – apartheid-järjestelmä käytännössä päättyi.

Ensimmäiseksi haluankin kysyä, miksi tällaiset rohkaisevat tapahtumat, joiden seurauksena pitkään

jatkuneet paikalliset epäoikeudenmukaisuudet päättyivät, eivät innostaneet Israelin hallintoa lopettamaan miehitettyjen palestiinalaisalueiden valtausta, ratkaisemaan selvittämättömiä kysymyksiä palestiinalaisten ja israelilaisten välillä sekä ohjaamaan aluetta kohti pysyvää rauhaa? Edelliseen liittyy myös kaksi muuta kysymystä: miksei maailma tukenut tähän tähtääviä liikkeitä painokkaammin, ja, nykyhetkeä ajatellen, mikä rooli Gazan sodalla ja sen vaatimalla hirvittävällä ihmishenkien määrällä saattaa mahdollisesti olla maailmanlaajuisen muutoksen aloittamisessa?

Helppoja vastauksia ei ole, mutta haluan ehdottaa joitakin uudenlaisia lähestymistapoja näihin ongelmiin.

Aiemmin kysyessäni vasemmalle kallellaan olevilta israelilaisilta ystäviltäni miksei Etelä-Afrikan apartheidin päättymisen innoittanut heitä, sain kahdenlaisia vastauksia. Ensimmäinen oli, että Etelä-Afrikan valkoiset olivat hävinneet siinä missä israelilaiset eivät. Tämä vaivasi minua, koska se antoi ymmärtää, että israelilaiset uskoivat valkoisen ylivallan päättymisen tarkoittavan valkoisen väestön kukistamista. He eivät ilmeisesti kyenneet näkemään, että kyse oli itse asiassa molempien osapuolten voitosta. Toinen, vakuuttavampi vastaus oli se, että israelilaiset eivät nähneet tilanteensa muistuttavan millään tavalla apartheidia eivätkä siis kokeneet sen tarvitsevan samantyyppistä ratkaisua.

Jotkut lukijat saattavat ihmetellä, miksi kysyin näitä kysymyksiä, kun vastaus on ilmiselvä. Maailma näki vaivaa saattaakseen osapuolet yhteen, ja vuonna 1991 arabivaltiot ja Israel saatiin koolle Madridin rauhankonferenssiin. Pyrkimykset huipentuivat lopulta vuonna 1993 aloitettuun Oslon rauhanprosessiin, jota juhlisti Israelin pääministeri Jitzhak Rabinin ja Palestiinan vapautusjärjestö PLO:n puheenjohtaja Jasser Arafatin kuuluisa kädenpuristus Valkoisen talon nurmikolla. Sitä näytettiin yhä uudestaan tv-ruuduilla kaikkialla maailmassa. Mutta ennen kuin täsmennän, miksi uskon näiden tapahtumien tarjonneen pelkäänsä illuusion toivosta, haluan palata israelilaisten toiseen vastaukseen ja selittää, miksei Etelä-Afrikan apartheidin päättyminen innoittanut heitä ja miksi he eivät ymmärtäneet Etelä-Afrikan apartheidin ja Israel/Palestiina-tilanteen samankaltaisuutta.

Jotta voi ymmärtää eron sen välillä, miten israelilaiset näkevät valtionsa historian ja miten palestiinalaiset sen puolestaan näkevät, on palattava vuoden 1948, siis Israelin valtion perustamisvuoden, mullistaviin tapahtumiin ja tarkasteltava nakbaa, ”katastrofia”. Tällä sanalla palestiinalaiset kuvaavat sitä, mitä silloin tapahtui.

Israel kutsuu vuoden 1948 sotaa itsenäisyssodakseen. Se on merkillistä, koska siten valtio antaa ymmärtää saavuttaneensa itsenäisyyden Isolta-Britannialta.

Mutta nimenomaan britit olivat luvanneet vuoden 1917 – siis nyt jo yli vuosisadan takaisessa – Balfourin julistuksessa juutalaisille maan, jonka väestö koostui enemmistöltään palestiinalaisista. Julistuksessa sanottiin, että ”hänen Majesteettinsa hallinto on myötämielinen Palestiinaan perustettavaa juutalaisen kansan kotimaata kohtaan”. Nimenomaan britit työskentelivät juutalaisen valtion perustamisen eteen Palestiinaa koskevan Britannian mandaatin mukaisesti läpi vuosien 1922–1948. Nähdäkseni todellinen syy Israelin tavalle esittää tapahtumat on se, että se oli halukas asemoimaan itsensä dekolonisoitujen kansakuntien joukkoon.

Uusi valtio lähti viipymättä luomaan uutta historiaa pyyhkiäkseen kaikki jäljet alkuperäisen ei-juutalaisen väestön olemassaolosta. He eivät siis ainoastaan ajaneet suurta osaa tästä väestöstä pois vaan myös pyyhkivät kaikki jäljet näiden aiemmasta elämästä ja historiasta tuolla maaperällä. Tukeakseen väitettään, että maa oli kuulunut juutalaisille muinaisista ajoista lähtien ja itse Kaikkivaltias oli luvannut sen heille, Israel käytti Raamattua historiallisena todistuksena ja perusteena.

Toisin sanoen vuonna 1948 koko Palestiinan historia yritettiin uudelleenkirjoittaa: tämä oli vuosi nolla, jonka jälkeen uusi historia alkaisi juutalaisten kokoontumisella historialliseen kotimaahansa

Israeliin. Kaupungit ja kylät, joista palestiinalaiset karkotettiin, hävitettiin vauhdilla, ja maailmanlaajuisen kampanjan avulla kerättiin varoja puiden ja metsien istuttamiseksi näiden kylien entisille paikoille, jotta jäljet niiden olemassaolosta saatiin piilotettua täysin. Joissakin tapauksissa raunioille perustettiin israelilaisia kaupunkeja ja kibbutseja, joille annettiin hepreankieliset nimet. Kansallinen nimikomitea on julkinen elin, jonka Israelin hallinto määräsi korvaamaan ennen vuotta 1948 käytössä olleet arabiankieliset nimet hepreankielisillä, vaikkakin häivähdykset arabiankielisistä nimistä kummittelivat prosessin taustalla. Siksi esimerkiksi Negevin erämaassa sijaitsevan kuuluisan Ramonin kraatterin nimi ei juonnu heprean kielen adjektiivista *ram* (kohotettu), kuten israelilaiset matkaoppaat väittävät, vaan arabiankielisestä nimestä Wadi Rumman (Granaattimienoiden laakso). Samoin Nahal Roded eli Roded-joki oli aiemmin nimeltään Wadi Raddadi¹. Näin luotiin uutta maantiedettä palestiinalaisten vielä hetki sitten kansoittaman maan muovaamiseksi.

Israelin juutalaisilla oli kädet täynnä töitä, ja paljon energiaa käytettiin uuden, Israelin juutalaisen kansakunnan luomiseen alueella, joka oli kuulunut pääasiassa toiselle kansalle, Palestiinan arabeille. Mutta Israelin juutalaisten päämäärä tarkoitti palestiinalaisille jotain aivan muuta.

Kodeistaan pois ajetuille ihmisille koittivat sekavat ajat. Yli 700 000 palestiinalaista, jotka karkotettiin vuoden 1948 sodan aikana ja sen jälkeen, joutui selviytymään maansa, omaisuutensa ja koko elämäntapansa menetyksestä. Palestiinalainen vähemmistö, jonka onnistui jäädä, kävi läpi yhtä lailla hämmentävän ajanjakson: heidän kotikylistään ja -kaupungeistaan tuli osa Israelia, ja heidät pakotettiin juhlimaan itsenäisyyspäivää maassa, joka oli ennen ollut heidän omansa.

Dramaturgi Salim Daun *Sag Salem* -näytelmässä kuvataan hienosti satiirin ja itseironian keinoin, miten Israelissa eläville palestiinalaisille opetettiin kouluissa samaa myyttiä, jolla on kasvatettu kokonaisia israelilaisukupolvია: että Israelin juutalaiset taistelivat ja voittivat itsenäisyytensä britannialaisilta. Myytti paitsi kieltää palestiinalaisten, maansa ryöstön kohteiksi joutuneiden arabien olemassaolon, myös vääristelee historiaa jättämällä tunnustamatta sen, että britannialaiset edesauttoivat Israelin perustamista erityisesti vuoden 1917 Balfourin julistuksen ja Palestiinan brittiläisen mandaatin ehtojen mukaisesti. Kaiken lisäksi myytti asettaa Israelin merkillisesti sellaisten kansojen joukkoon, jotka ovat selättäneet imperialismiin ja voittaneet itsenäisyytensä kolonisoijiltaan. Salim Dau ja muut hänen kylänsä asukkaat tiesivät, että saadessaan uuden valtion kansalaisuuden heidän oli juhlittava sen itsenäisyyspäivää. Muuten heihin kohdistuisi epäilyksiä.



Suomentanut
Koko Hubara



sisältää Noora
Dadun esipuheen



Israelin valtion perustaminen vuonna 1948 aiheutti nakban, katastrofin: Palestiinan kansa karkotettiin omalta maaltaan, mikä loi kahtia-jaon, joka yhä tänä päivänä purkautuu väkivaltaisina ja traagisina tapahtumina. Nakbaa seuraavina vuosikymmeninä Berliinin muuri romahti ja Etelä-Afrikka lakkautti apartheidin, mutta Israelin hallitus hylkäsi jokaisen tilaisuuden sovintoon Palestiinan kanssa.

Ihmisoikeusjuristi ja Palestiinan merkittävien elossa oleva kirjailija Raja Shehadeh esittää tuoreessa kirjassaan, ettei historia sulje pois mahdollisuutta Israelin ja Palestiinan väliseen sopuun ja siihen, että nämä kaksi kansaa voisivat toimia yhteistyössä kohti pysyvää rauhaa kansanmurhan sijaan. Taitavilla ja sydäntäsärkevillä havainnoillaan *Mitä Israel pelkää?* tarjoaa tuoreen näkökulman Israel-Palestiina-kysymykseen ajassa, jossa ratkaisuille on valtava tarve.



KL 48.114, 98.114, 32.7
ISBN 978-952-352-317-3
Kansi: Anna-Mari Tenhunen

